

2009. évi XCV. törvény

a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek vonatkozásában a beszállítókkal szemben alkalmazott tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmáról

A magyarországi élelmiszer termékpálya szerves részét képező élelmiszer-termelő és -feldolgozó, illetve élelmiszer-kereskedelemmel foglalkozó szervezetek, mint az élelmiszerlánc szereplői között a kölcsönös bizalom és együttműködés megteremtése, a piaci kapcsolatok rendezése és az etikus üzleti magatartás normái érvényesülése kiemelkedő fontosságára, valamint a szereplők közötti kiegyensúlyozott piaci alkupozíció biztosítására tekintettel, továbbá az élelmiszer-ellátás biztonságának fenntartása és a fogyasztók bizalmának megőrzése érdekében az Országgyűlés a következő törvényt alkotja:

Általános rendelkezések

1. § E törvény célja a mezőgazdasági és élelmiszeripari termékek kereskedelmét végző szervezetek, valamint azok beszállítói közötti tisztességes üzleti magatartás érvényesülésének biztosítása.

2. § (1) E törvény hatálya kiterjed

a) a mezőgazdasági és élelmiszeripari terméket termelő, illetve feldolgozó jogi személyre, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságra és egyéb gazdálkodó szervezetre, természetes személyre (ideértve az őstermelőt, egyéni vállalkozót és a családi gazdálkodót is), továbbá a külön jogszabály szerinti termelői szervezetre, illetve termelői csoportra,

b) a mezőgazdasági és élelmiszeripari terméket átalakítás (feldolgozás) nélkül tovább értékesítő, vagy a végső fogyasztó részére értékesítő jogi személyre, jogi személyiség nélküli gazdasági társaságra és egyéb gazdálkodó szervezetre, természetes személyre, valamint az ezekkel a számvitelről szóló 2000. évi C. törvény (a továbbiakban: Szt.) szerint kapcsolt vállalkozásban levő szervezetekre, továbbá az ilyen személy vagy szervezet számára a termék beszerzésével, illetve értékesítésével kapcsolatban szolgáltatást nyújtó és ennek során a termék beszállítójával közvetlen üzleti kapcsolatba kerülő harmadik közreműködő szereplőre.

(2) E törvény alkalmazásában:

a) beszállító: olyan - mezőgazdasági és élelmiszeripari terméket termelő, feldolgozó, illetve külön jogszabály szerint termelői szervezetnek, illetve termelői csoportnak minősülő - jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéb gazdálkodó szervezet, illetve természetes személy, amely a kereskedőnek értékesíti a megtermelt, illetve feldolgozott terméket;

b) forgalmazói magatartás: a kereskedőnek, illetve a kereskedő érdekében vagy javára eljáró személynek vagy szervezetnek a termék felvásárlásával, illetve értékesítésével kapcsolatban álló magatartása, tevékenysége, mulasztása;

c) kereskedő: olyan jogi személy, jogi személyiség nélküli gazdasági társaság, egyéb gazdálkodó szervezet, természetes személy, illetve ezzel az Szt. szerint kapcsolt vállalkozásban levő szervezet, továbbá közös beszerzés esetén a beszerzési szövetséget alkotó vállalkozások összessége, amely üzletszerű gazdasági tevékenység keretében a beszállítótól közvetve vagy közvetlenül felvásárolt terméket a végső fogyasztó számára értékesíti, vagy átalakítás (feldolgozás) nélkül tovább értékesíti, továbbá az ilyen személy vagy szervezet számára a termék beszerzésével, illetve értékesítésével kapcsolatban szolgáltatást nyújtó és ennek során a termék beszállítójával közvetlen üzleti kapcsolatba kerülő harmadik közreműködő szereplő;

d) mezőgazdasági és élelmiszeripari termék: olyan - az élelmiszerjog általános elveiről és követelményeiről, az Európai Élelmiszerbiztonsági Hatóság létrehozásáról és az élelmiszerbiztonságra vonatkozó eljárások megállapításáról szóló, az Európai Parlament és a Tanács 2002. január 28-i 178/2002/EK rendeletének 2. cikke szerinti fogalom alá tartozó - termék, amely a végső fogyasztó számára való értékesítéshez további feldolgozást nem igényel.

A tisztességtelen forgalmazói magatartás

3. § (1) Tilos a tisztességtelen forgalmazói magatartás.

(2) Tisztességtelen forgalmazói magatartásnak minősül

a) a kereskedő számára egyoldalúan előnyös kockázatmegosztást eredményező feltételek előírása a szállítóval szemben;

b) olyan szerződési kitétel alkalmazása - ide nem értve a hibás teljesítéssel kapcsolatos kötelezettséget -, amely a szállító által a kereskedőnek szállított termékeknek

ba) a szállító általi kötelező visszavásárlását vagy visszavételét, illetve

bb) a szerzési árhoz képest - a termék tulajdonságaiból, a szállító általi további felhasználhatóságából eredően - nem megfelelő mértékben csökkentett áron történő visszavásárlását vagy visszavételét írja elő;

c) a kereskedő üzleti érdekeit szolgáló költségek - így különösen üzletlétesítéssel, üzemeltetéssel, működéssel összefüggő költségek - részben vagy egészben történő áthárítása a szállítóra a kereskedő részéről vagy harmadik közreműködő szereplő igénybevételével történő módon;

d) a kereskedő szállítóinak körébe vagy a terméknek a kereskedő árukészletébe való bekerülésért, illetve ott tartásáért - a kereskedő által vagy harmadik közreműködő szereplő igénybevételével történő módon - díj felszámítása a szállítóknak;

e) a kereskedő részéről vagy harmadik közreműködő szereplő igénybevételével történő módon

ea) ténylegesen nem nyújtott szolgáltatásért,

eb) a kereskedő által a végső fogyasztó részére történő értékesítéssel összefüggő és a szállító számára többszolgáltatást nem nyújtó tevékenységért - így különösen a terméknek a kereskedő üzletében meghatározott helyen, a szállító számára többszolgáltatást nem nyújtó módon való kihelyezéséért -,

ec) a szállító által nem igényelt, illetve érdekeit nem szolgáló szolgáltatások igénybevételének előírása, illetve e szolgáltatásokért,

ed) a szállító által igényelt és a kereskedő által ténylegesen nyújtott, a termék forgalmazásához kapcsolódó szolgáltatásért azzal nem arányos díj - bármilyen jogcímen történő - felszámítása a szállító felé;

f) a kereskedő által a végső fogyasztónak nyújtott árengedményhez az árengedmény fogyasztó irányába történő nyújtásának időtartamától eltérő, annál hosszabb időtartamra vonatkozó - akár részleges mértékű - szállítói hozzájárulás kikötése, vagy a kereskedő által a végső fogyasztónak nyújtott árengedménynél nagyobb mértékű szállítói hozzájárulás kikötése;

g) a kereskedő működési körébe eső jogszabálysértés miatt hatóság által a kereskedővel szemben alkalmazott jogkövetkezményből eredő költségek áthárítása a szállítóra;

h) a termék ellenértékének - hibás teljesítés esetének kivételével - a szállító részére az átvételt követő harminc napon túli kifizetése;

i) kedvezmény alkalmazásának előírása arra az esetre, ha a kereskedő pénzügyi teljesítése a fizetési határidőnek megfelelően történik;

j) késedelmi kamat, kötbér vagy más szerződésbiztosító mellékkötelezettségnek a kereskedővel szembeni alkalmazhatóságának kizárása;

k) a kereskedő márkanéve alatt készített termék kivételével a beszállító általi kizárólagos értékesítési kötelezettség kikötése a kereskedő irányába arányos ellenszolgáltatás nélkül, illetve az adott kereskedő irányába a legkedvezőbb feltételek alkalmazásának kikötése más kereskedőkhöz képest;

l) a kereskedő és a beszállító között írásba nem foglalt szerződési rendelkezés alkalmazása abban az esetben, ha annak írásba foglalására a beszállító erre irányuló kérésétől számított három munkanapon belül sem kerül sor;

m) ha a kereskedő a beszállító felé a termékkel kapcsolatos megrendelését, illetve annak megváltoztatását ésszerű határidőn túl közli;

n) a kereskedő általi, objektíven nem igazolható és a kereskedő működése szempontjából külső eseményre nem visszavezethető okból történő egyoldalú szerződésmódosítás;

o) az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzat nyilvánosságra hozatalának elmulasztása, a nyilvánosságra hozott üzletszabályzattól való eltérés, továbbá azon kívüli feltétel alkalmazása a kereskedő részéről;

p) a beszállító jogszerű védjegyhasználatának kereskedő általi korlátozása.

(3) A tisztességtelen forgalmazói magatartást tartalmazó, illetve az e törvényben szereplő tilalom megkerülésére irányuló szerződési kitétel semmis. Az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzat nyilvánosságra hozatalának elmulasztása önmagában nem eredményezi az abban foglalt kitétel semmisségét.

(4) A beszállító érvényesen nem járulhat hozzá vele szemben történő tisztességtelen forgalmazói magatartás tanúsításához.

(5) A kereskedő által a beszállító számára nyújtható, a termék forgalmazásához kapcsolódó szolgáltatásra vonatkozó feltételeket - a (6) bekezdésben foglaltak szerint - üzletszabályzat formájában, mint általános szerződési feltételeket, illetve azok módosítását hatályosított szerkezetben a kereskedő köteles előzetesen - amennyiben rendelkezik internetes honlappal, úgy annak felületén, amennyiben nem rendelkezik internetes honlappal, úgy az ügyélforgalom számára nyitva álló helyiségében - nyilvánosságra hozni, valamint a mezőgazdasági igazgatási szerv részére megküldeni.

(6) Az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzatnak tartalmaznia kell a beszállító által a kereskedőtől igénybe vehető szolgáltatások tartalmát, azok nyújtásának feltételeit, a szolgáltatásért fizetendő legmagasabb díjat, továbbá a kereskedő beszállítóinak körébe való bekerülés és az onnan való kikerülés feltételeit.

(7) Az (5) bekezdés szerinti üzletszabályzat elkészítésének és nyilvánosságra hozatalának kötelezettsége nem vonatkozik arra a kereskedőre, melynek a 6. § (3) bekezdése szerint számított előző évi nettó árbevétele a húszmilliárd forintot nem haladja meg.

Eljárási szabályok

4. § (1) A tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmának megsértése miatt kérelemre vagy hivatalból a mezőgazdasági igazgatási szerv jár el. Nincs helye az e törvény szerinti eljárás lefolytatásának, a folyamatban levő eljárást meg kell szüntetni, illetve az e törvény szerint alkalmazott jogkövetkezményt tartalmazó döntést vissza kell vonni, ha az adott magatartás miatt a kereskedővel szemben a kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 7. §-a szerinti visszaélés, vagy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 21. §-a szerinti visszaélés miatt eljárás indult, és abban marasztaló döntés született vagy kötelezettségvállalásra került sor. A kereskedelemről szóló 2005. évi CLXIV. törvény 7. §-a szerinti visszaélés vagy a tisztességtelen piaci magatartás és a versenykorlátozás tilalmáról szóló 1996. évi LVII. törvény 21. §-a szerinti visszaélés miatt folyamatban levő eljárás idejére az e törvény alapján folyamatban levő eljárást fel kell függeszteni.

(2) A mezőgazdasági igazgatási szerv eljárására a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény rendelkezéseit kell alkalmazni. Az ügyintézési határidő két hónap, amely indokolt esetben a szerv vezetője által - az ügyfél egyidejű tájékoztatásával - egy alkalommal legfeljebb két hónappal meghosszabbítható.

(3) Az eljáró hatóság helyszíni ellenőrzésre feljogosított köztisztviselője az e törvényben foglaltak ellenőrzése, valamint a tényállás tisztázásához szükséges bizonyíték fellelése érdekében jogosult

- a) az ellenőrzött helyiségbe, illetve létesítménybe belépni;
- b) az ellenőrzés tárgyát képező vagy azzal kapcsolatos iratokat, dokumentációt, adathordozókat - az adatvédelemre, valamint a titoktartásra vonatkozó külön jogszabályok figyelembevételével - megismerni és azokról másolatot, illetve kivonatot készíteni;
- c) eljárása dokumentálására a helyszínen kép-, illetve hangfelvételt készíteni;
- d) a lezárt terület felnyitásával, az ott tartózkodó személyek akarata ellenére is a lezárt ingatlanok területére, üzlethelyiségbe, üzemi helyiségbe belépni akkor is, ha azok egyidejűleg lakás céljára szolgálnak, továbbá szállítóeszközöket, dokumentációt ellenőrizni.

(4) A mezőgazdasági igazgatási szerv e törvény szerinti eljárásában hozott döntése ellen közigazgatási eljárás keretében fellebbezésnek helye nincs.

Érdek-képviselői szervezetek közreműködése

5. § (1) A beszállítók érdekképviselőjét ellátó szakmai szervezetet az eljárás indításával kapcsolatban az ügyfél jogállása illeti meg az e törvény megsértése miatt indított közigazgatási hatósági eljárásban.

(2) Az (1) bekezdés alapján fennálló eljárási jogosultság nem érinti a beszállító azon jogát, hogy a jogsértővel szemben igényét érvényesítse.

A tisztességtelen forgalmazói magatartás tilalmának megsértése miatt alkalmazható jogkövetkezmények

6. § (1) Amennyiben az eljáró hatóság megállapítja, hogy a kereskedő tisztességtelen forgalmazói magatartást tanúsít, termékpálya-felügyeleti bírságot szab ki.

(2) A termékpálya-felügyeleti bírság legkisebb mértéke százezer forint, legmagasabb mértéke ötszázmillió forint, de legfeljebb a kereskedő által - a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben - elért nettó árbevétel tíz százaléka.

(3) A nettó árbevétel a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évre vonatkozó éves beszámoló vagy az egyszerűsített éves beszámoló (a továbbiakban együtt: beszámoló) szerinti konszolidált nettó árbevétel alapján kell meghatározni. Ha a kereskedő működési ideje egy évnél rövidebb, az adatokat éves szintre kell vetíteni. Ha a kereskedőnek a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben elért nettó árbevételéről nem áll rendelkezésre hitelesnek tekinthető információ, a bírság összegének meghatározásakor az utolsó hitelesen lezárt üzleti év nettó árbevétele az irányadó. Beszámolóval még nem rendelkező kereskedő esetében az eljárás megindításának évére vonatkozó üzleti tervet, ennek hiányában a kereskedő által a hatóság felhívására közölt, az Szt.-nek a közbenső mérleg készítésére vonatkozó szabályai szerint az eljárás megindításának napjával mint fordulónappal kiszámított nettó árbevételt kell figyelembe venni.

(4) A kereskedő által - a bírság jogerős kiszabásától, illetve a kötelezettségvállalás jóváhagyásától számított - két éven belül ismételtan tanúsított bármely tisztességtelen forgalmazói magatartás esetén a termékpálya-felügyeleti bírság összege a korábban kiszabott bírság másfélszeresénél nem lehet kevesebb, de legalább ötszázezer forint, legfeljebb kétmilliárd forint azzal, hogy a kereskedő által - a jogsértést megállapító határozat meghozatalát megelőző üzleti évben - elért nettó árbevétel tíz százalékánál nagyobb nem lehet.

(5) Az e törvény szerinti eljárás lefolytatása nem zárja ki, hogy a sérelmet szenvedett beszállító a forgalmazói magatartás tisztességtelenségére alapított polgári jogi igényét közvetlenül a bíróság előtt érvényesítse.

(6) Az e törvény szerinti eljárás a jogsértő forgalmazói magatartás megvalósulását követő három éven túl nem indítható meg. Ha a jogsértő magatartás folyamatosan valósul meg, a határidőt a magatartás befejezésétől kell számítani. Ha a jogsértő magatartás azzal valósul meg, hogy valamely helyzetet vagy állapotot nem szüntetnek meg, a határidő mindaddig nem kezdődik el, amíg ez a helyzet vagy állapot fennáll. A határidő számításakor a jogorvoslati eljárás időtartamát nem kell figyelembe venni.

(7) A bíróság mértékét az eset összes körülményére - így különösen az érintettek érdekei sérelmének körére, súlyára, a jogsértő állapot időtartamára és a jogsértő magatartás ismételt tanúsítására, a jogsértéssel elért előnyre, a kereskedő gazdasági súlyára - tekintettel kell meghatározni.

(8) A mezőgazdasági igazgatási szerv honlapján, valamint az agrárpolitikáért felelős miniszter az általa vezetett minisztérium hivatalos lapjában, továbbá honlapján nyilvánosságra hozza a tisztességtelen forgalmazói magatartást tanúsító kereskedő nevét (cégnevét), címét (székhelyét), a megállapított jogsértést, a kiszabott bírság mértékét, valamint a döntés visszavonása esetén annak tényét, bírósági felülvizsgálat megindulásának tényét, a jogerős ítélet tartalmát, továbbá a 8. § (1) bekezdése szerinti kötelezettségvállalást kötelezővé tevő döntést. Az adatokat a honlapról a jogsértés jogerős megállapításától számított két év után törölni kell, illetve ezen időpontot követően az adatok nem hozhatók újra nyilvánosságra.

7. § (1) A bírságot az azt kiszabó határozat közlésétől számított tizenötödik napig meg kell fizetni.

(2) A bírság meg nem fizetése esetén a kiszabott összeget a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló törvény szerinti mértékű késedelmi pótlék terheli. A bírságot és a késedelmi pótlékot adók módjára kell behajtani, amelyről a bírságot kiszabó hatóság megkeresésére az állami adóhatóság gondoskodik.

(3) Ha a jogi személyre, vagy a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezetre kiszabott bírságot a kötelezett nem fizeti meg és azt tőle nem lehet behajtani, a bírság megfizetésére a jogsértés elkövetése idején helytállni köteles tagot, vezető tisztségviselőt, illetve azt a személyt kell kötelezni, aki a jogi személy vagy a jogi személyiséggel nem rendelkező gazdálkodó szervezet kötelezettségeiért a törvény alapján felel.

(4) A bírságfizetési kötelezettség teljesítésének biztosítása érdekében biztosítási intézkedés rendelhető el.

(5) A bírság összegét az azt kiszabó szerv számlájára kell befizetni, amely annak saját bevétele.

(6) A mezőgazdasági igazgatási szervhez befolyt bírságösszeg - az agrárpolitikáért felelős miniszter engedélyével - kizárólag a végső fogyasztók egészségének és az élelmiszerlánc valamennyi szereplője érdekének védelme, valamint a biztonságos, illetve a megfelelő minőségű élelmiszer előállításának és forgalmazásának elősegítése érdekében végzett állami feladatok ellátására, továbbá a tudatos fogyasztói szemlélet kialakítása érdekében szervezett tevékenységre használható fel.

8. § (1) Ha a mezőgazdasági igazgatási szerv ügydöntő határozatának meghozatalát megelőzően az eljárás alá vont kereskedő írásban kötelezettséget vállal arra, hogy magatartását meghatározott módon összhangba hozza e törvény rendelkezéseivel, és a közérdek hatékony védelme e módon biztosítható, a mezőgazdasági igazgatási szerv végzéssel - az eljárás egyidejű megszüntetésével és az eljárás alá vont kereskedőnek az eljárási költségek megfizetésére való egyidejű kötelezésével - kötelezővé teheti a vállalat teljesítését, anélkül, hogy a végzésben a törvénysértés megvalósulását vagy annak hiányát megállapítaná.

(2) Az (1) bekezdés szerinti végzés meghozatala nem zárja ki, hogy az ügyben - a körülmények lényeges változása miatt, illetve akkor, ha a végzés a döntés meghozatala

szempontjából fontos tény félrevezető közlésén alapult - újabb eljárás kerüljön megindításra. Az újabb eljárás során rendelkezni kell a korábban az (1) bekezdés alapján hozott végzésről.

(3) A mezőgazdasági igazgatási szerv utólagos vizsgálatot tart az (1) bekezdés szerinti végzésben meghatározott kötelezettség teljesítésének ellenőrzése érdekében. Az utólagos vizsgálatra a 4. § rendelkezéseit kell megfelelően alkalmazni.

(4) A mezőgazdasági igazgatási szerv, ha az eljárás alá vont kereskedő a kötelezettséget nem teljesítette, a 6. §-ban foglaltak alkalmazásával termékpálya-felügyeleti bírságot szab ki, kivéve, ha a körülmények változására tekintettel a kötelezettség teljesítésének kikényszerítése nem indokolt; ilyen esetben, továbbá akkor, ha a kereskedő a kötelezettséget teljesítette, az utólagos vizsgálatot megszünteti.

9. § A mezőgazdasági igazgatási szerv eltilthatja a kereskedőt a 3. § (5) bekezdése szerinti üzletszabályzatban szereplő rendelkezés alkalmazásától, amennyiben az nem egyértelmű megfogalmazású, a szolgáltatás, illetve ellenszolgáltatás nincs pontosan meghatározva vagy a kereskedő által felszámított díj nem költségarányos.

Záró rendelkezések

10. § (1) E törvény 2010. január 1-jén lép hatályba.

(2) Az e törvény hatálybalépése előtt létrejött és e törvény rendelkezésébe ütköző, de még nem teljesített szerződési kikötés 2010. február 1-jén hatályát veszti.

(3) Felhatalmazást kap a Kormány, hogy a mezőgazdasági igazgatási szervet rendeletben kijelölje.

(4) A 3. § (5) bekezdése szerinti üzletszabályzatot a kereskedőnek legkésőbb 2010. február 1-jéig kell nyilvánosságra hozni és a mezőgazdasági igazgatási szerv részére megküldeni.

(5) Hatályát veszti az agrárpiaci rendtartásról szóló 2003. évi XVI. törvény 10. §-a (2) bekezdésének „2009. évi” szövegrésze.